

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Кірієнко Д.О.

*науковий співробітник,
аспірант відділу вищої освіти,
Інститут вищої освіти*

Національної академії педагогічних наук України

МОДЕЛЬ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Якість вищої освіти поступово стає не тільки функцією управління освітою, а й багатофункціональним об'єктом управління. Це значить, що її забезпечення вимагає формування спеціалізованих систем (моделей) управління якістю, яких раніше не було і які необхідно конструювати та створювати. Досвід управління якістю невеликий, тому доводиться досліджувати та шукати варіанти ефективного управління якістю. Це нова і, безумовно, специфічна проблема, що вимагає свого рішення [1].

Однією з основних проблем сучасної вищої освіти України, що спонукає розробці моделі якості вищої освіти є відсутність стандартів вищої освіти, які дали б можливість визначити вартість послуги освіти за кожним рівнем вищої освіти та за кожною спеціальністю з урахуванням її якості.

Так, зокрема, у документі «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)», ухваленому Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р., у розділі «Сфера дії та ключові поняття» наголошується, що «ESG зосереджені на забезпеченні якості стосовно навчання і викладання у вищій освіті, включаючи навчальне середовище та відповідні зв'язки з дослідженнями та інноваціями», тобто, головним об'єктом стандартизації розглядається процес «...навчання і викладання...», а не результат навчання і викладання – послуга освіти, як економічна категорія, виробництво якої неможливе без залучення відповідних матеріально-технічних, трудових, інформаційних і т.п. ресурсів, які на момент залучення до виробництва послуг освіти мають конкретний вартісний вираз. На це звертається увага і у зазначеному вище документі у підрозділі 1.6. «Навчальні ресурси і підтримка студентів» у сформульованому наступному стандарті: «Заклади повинні мати відповідне фінансування для навчальної та викладацької діяльності, забезпечуючи адекватні та легкодоступні навчальні ресурси для підтримки студентів», проте жодних методичних рекомендацій щодо розрахунку обсягів «відповідного фінансування» не надається, що, на наш погляд, перетворює запропонований стандарт на декларативне побажання [2].

На наш погляд, є достатньо підстав вважати, що головною метою стандартизації послуг освіти – не допустити на ринок послуг освіти неякісні послуги освіти та запобігати появі таких. Головним завданням перед науковцями по розробці стандартів вищої освіти є розвиток прозорої рамки забезпечення якості вищої освіти, яка відповідала б як процесу національного реформування вищої освіти, так і інтеграції України в Європейський освітній простір. Отже, стандарт послуг освіти повинен виконувати роль зразка, мірила – якщо результат виробництва і надання послуг освіти не відповідає зразку (мірилу), він не має права на існування. Так виникає необхідність розробки нових моделей для вирішення цих проблем. Складові моделі якості вищої освіти відповідно до державних стандартів показано на рисунку 1. Модель базується на процесному підході.

Рис. 1. Складові моделі якості вищої освіти відповідно до державних стандартів

Джерело: розроблено автором

Нині досить гостро постає питання підвищення якості освітніх послуг, що надаються закладами вищої освіти. Стійку тенденцію підвищення якості послуг освіти можна підтримувати лише на основі застосування, комплексу економічних важелів. Для цього за допомогою механізмів державного регулювання мають бути створені відповідні економічні умови, які б спонукали вищі навчальні заклади орієнтуватися на виконання високих стандартів послуг освіти, що є запорукою їхньої належної якості. На наш

погляд, за допомогою цієї моделі, відповідно конкретним діям керівництво закладу вищої освіти може створити умови для цілковитого залучення працівників та студентів для ефективного функціонування системи управління якістю. Ректорат закладу вищої освіти може використовувати принципи управління якістю як основу для виконання своїх функцій відповідно до державних стандартів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Концепція якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/manage>
2. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). – К.: Ltd «Poligraph plus», 2015. – 32 р.